

Någonlös

Hajo Seng, 2008

Påfågelhonan var uppenbarligen mycket upprörd; hon flaxade med vingarna, sprang planlöst fram och tillbaka och gav upprepade gånger ifrån sig korta rop. Han hade mött påfågelshonan en gång tidigare på sin promenad på Peacock Island, men då var hon betydligt lugnare och gick med bestämda steg längs stigen utan att tappa honom ur sikte. Men då hade hon varit ensam, påfågeln, medan nu två äldre kvinnor stod i närheten och ville titta närmare på henne och uppenbarligen vacklade mellan nyfikenhet och rädsla för att komma för nära djuret. Det var denna obeslutsamhet som gjorde påfågeln så nervös, trots att hon inte hade något alls att frukta från de två kvinnorna. Hans väg ledde honom rakt mellan de två parterna, påfågeln och kvinnorna; han stängde av talläget i hjärnan innan han gick förbi dem. Påfågeln slutade flaxa och tittade noga på honom; det var som om hon hade tappat kvinnorna ur sitt fokus. Hon stod alldeles stilla medan hon såg honom gå nära henne. Han kunde känna hur lugnet spred sig i fågeln och gjorde honom likgiltig inför de två gamla kvinnornas obeslutsamhet. När han passerade påfågeln kände han hur hennes blick följde honom för att sedan släppa taget igen efter en kort stund. I sitt sinne såg han sig själv ur påfågelnns ögon, bakifrån, precis som fågeln hade sett honom.

Han kan inte alltid stänga av sitt språkliga tänkande från det ena ögonblicket till det andra. Dagar som dessa, då han knappast tvingas tala och kan fördjupa sig i ett tidsflöde som inte är underkastat det sekventiella regementet, lyckas han. Och när hans tänkande sedan lämnar det språkliga läget förstår han plötsligt de djur han lyssnar på mycket bättre och djuren i sin tur - fick han intrycket - förstår honom också. I sitt icke-språkliga läge var han helt klart närmare djuren än människorna.

I sin ungdom ville han alltid vara någon. Framför allt någon annan än sig själv. Någon som var verklig, någon som inte befann sig någonstans på gränsen mellan dröm och verklighet som han själv. Han ville också alltid ha ett annat namn, Florian till exempel, som den där pojken i hans klass som var som han själv ville vara: stark, självsäker och populär. Eller Leonard, som den sportiga och känsliga pojke han hade förälskat sig i som tonåring, eller, och detta skulle ha varit det absolut bästa, Yannick, i den franska versionen med ett Y. Ett namn med sju bokstäver och ett y, det kunde inte ha varit bättre. Men många andra namn skulle också ha varit möjliga, Henning, Steffen, Dominik eller Thorben - bara inte hans. Hans namn var ett icke-namn. Det var ett sådant icke-namn att det inte ens spelade någon roll att det hade sju bokstäver. Precis som han var en icke-person, ingen annan än ingen, eftersom ingen trots allt också är någon - åtminstone något med ett egennamn. Han, å andra sidan, hade ingen egen beteckning, var på något sätt mellan ingen och någon; mellan aldrig och någonsin - det var någon helt annanstans i slutändan, bortom alla beteckningar. Han befann sig där språket inte längre nådde fram och där namn inte betydde någonting, och han ville gå dit de andra var, dit alla andra var, för att övervinna sin ensamhet. Men man kan inte bara byta namn som en jumper man inte längre tycker om. Det följer med en, som känslan av att vara en främling vart man än går.

Han minns exakt den latinlektion då läraren gav Leonard det rättade provet och sa att han hade fått "fem rätt" på det. Leonard satt orörlig på sin stol med häftet med "fem rätt" framför sig. Tårarna rann nerför hans kinder medan han stirrade på häftet. Leonards tårar fascinerade honom; de fångade hans uppmärksamhet. Det var först senare som han insåg att femman i slutet också innebar att Leonard var tvungen att gå om klassen, vilket gjorde hans tårar förståeliga. Under sommarlovet som följde glömde han allt om händelsen med Leonard. Efter det var det dock något som saknades i klassen och det tog tid innan han insåg att det var Leonard som saknades, det han saknade. Han såg bara Leonard sporadiskt under rasterna. Han insåg plötsligt att Leonard oftast bar blåa kläder; Leonard hade ofta burit blåa kläder i sina minnen också. Han insåg att han kände en särskild tillgivenhet för Leonard; för den här pojken med tårarna i sitt orörliga ansikte, som bar blå kläder och hade ett namn med sju bokstäver. Men vad betydde denna speciella tillgivenhet som han kände för Leonard? Det var väldigt starkt, det betydde inte bara att han ville vara som Leonard, som det var med Florian. Florian var som han själv ville vara, framför allt populär och stark, inte fysiskt stark, men i hur han uppfattades av andra. Ingen skulle ha vågat reta, knuffa eller ens slå Florian på det sätt som han ofta blev retad eller knuffad. För till skillnad från honom var Florian någon och behandlades av andra som en riktig person med ett riktigt namn. Så han imiterade honom, betedde sig som honom och misslyckades inte. Med tiden blev han faktiskt mindre retad och irriterad. Genom att imitera Florian blev han starkare, även om han inte hade känslan av att han blev mer populär.

Men med Leonard var det annorlunda, det gick mycket längre. Det handlade inte om att vara som Leonard, det handlade om att vara Leonard. När han i sitt inre såg tårarna rinna nerför Leonards orörliga ansikte, kunde han känna dem på sina kinder. Han kunde känna vad Leonard kände och förnimma vad Leonard förnimmade. Det gick så långt att han kunde se sig själv genom Leonards ögon; klart och tydligt. Han och Leonard var som en person i två kroppar. Eftersom han inte var någon kunde Leonard absorbera honom utan att behöva övervinna något motstånd. Det skulle också ha varit ologiskt att känna något motstånd, för det var ju precis där han hörde hemma, med Leonard, inuti honom; det var hans plats. Att vilja vara inuti Leonard, att vara inuti honom, att känna hans känslor och att se världen genom hans ögon, det var den tillgivenhet som drog honom till Leonard. Det var chansen att bli någon, och det handlade inte bara om att bli uppfattad och respekterad av andra som en människa eftersom han - precis som Florian - imiterade en annan människa. Det var, var han övertygad om, den enda chans han skulle få att bli någon.

Han tänker ofta på den resa han gjorde den där veckan i slutet av november. Hans liv och hans tankar hade kretsat kring Leonard under en längre tid, Leonard var som en tyngdpunkt som styrde och höll alla hans tankar och känslor i banor runt sig. Det var en obeskrivlig känsla att plötsligt kunna vara någon, särskilt som det också var någon så fascinerande som Leonard som han kunde vara. När han var ute och reste såg han på eftermiddagen ett nummer av "Stern", på vars omslag femtio ansikten var avbildade med rubriken "Jag är gay". Han kunde inte släppa denna framsida, utan återgav den hundratals gånger i sitt inre. På kvällen samma dag bestämde han sig för att ta en promenad och fundera över vad han förknippade med detta omslag. Det var en mycket trevlig kväll. Inte bara för att han njöt av att vara ute i sin parkas och gå omkring på egen hand; det var den första kvällen den vintern då det var tillräckligt kallt för att han skulle kunna svepa in sig i mössa och huva och känna sig ombonad. "Jag är bög", ekade tusentals gånger i hans huvud medan han drev genom kvällen. Det var det, det plötsligt blinkade genom hans sinne, och hans

tillgivenhet för Leonard var verkligen kärlek. Om två människor ville bli en, om de i själva verket var en person som av svårbegripliga skäl var delad mellan två kroppar, så kallades det nog kärlek, det måste vara så. Och att denna mycket speciella kärlek var annorlunda än den vanliga hade nu också fått en slutgiltig förklaring: Han var böj och Leonard måste också vara böj, annars skulle han inte kunna ge honom en sådan känsla av samhörighet. Om denna kärlek bara hade varit ensidig hade det varit otänkbart att Leonard skulle ha låtit honom tränga in i hans tankar och känslor. Det kunde inte vara på något annat sätt än att Leonard och han var homosexuella, älskade varandra och hörde ihop. I efterhand är det dock förvånande att han inte blev irriterad över att en tidning som "Stern" rapporterade om en så speciell form av kärlek. Hans förvåning maskerades förmodligen av att denna kärlek hade ett namn och därmed blev kommunicerbar - och verklig.

Inte nog med att han inte var någon och inte nog med att han inte hade ett riktigt namn, han var också mycket ensam, eller snarare isolerad. Inte ens hans vänskap med Florian hade varit en riktig vänskap, i själva verket ingen vänskap alls. Förhållandet mellan de två var i allt väsentligt begränsat till hans önskan att vara som Florian och hans försök att imitera Florians beteende. Florian tolererade hans närhet och till och med hans tillfälliga besök, då han satt tyst bredvid honom i timmar och tittade på honom, men det var allt. Han insåg att deras relation var mycket ensidig när han en gång hörde Florian berätta för en annan pojke hur irriterande hans "närmanden" hade varit. Från och med då slutade han att besöka honom. Relationen med Leonard var fortfarande mycket ung när han insåg att han var homosexuell, inte ens ett år gammal. Han hade inte pratat med Leonard så mycket, knappt alls, men de stod ändå varandra mycket nära - åtminstone stod han Leonard nära. Det var dock otänkbart att Leonard inte kände honom när han var inuti honom, kände hans känslor och uppfattade hans uppfattningar.

Hans ensamhet och hans känsla av att inte vara någon måste ha något med varandra att göra. Det måste vara så att han bara var en del av något helt; av något helt som han en gång hade varit eller som han - enligt ett öde - skulle bli. Det var därför han inte kunde bli något verkligt, för att en avgörande del av honom saknades. Han kunde inte minnas denna del, men den känsla av ensamhet som följde honom dag och natt påminde honom ständigt om den. Det kunde inte vara på annat sätt än att Leonard var denna saknade del och därmed nyckeln till att han blev människa. Det kunde inte vara någon annan än Leonard, lika lätt som han lät det komma in i honom. Hans kärlek till Leonard, som han upplevde den då, var början till slutet på hans isolering och främlingskap.

På hemresan kände han plötsligt hur något spred sig i hans tankar som inte kom från honom själv. Det var en mycket märklig känsla i hans sinne som han inte alls kände igen och inte kunde kategorisera. Till en början lokaliserade han det som en suddig kontur som dök upp i hans tankar. Plötsligt kände han igen sitt marsvin, det första och enda husdjur han någonsin haft, i dessa konturer, som i ett bildpussel. Det svävade orörligt och livlöst i ett konglomerat av otydliga former, bara för att strax därefter försvinna igen. Han fick den omedelbara tanken att den måste ha dött och försökte skicka en avskedshälsning till den där den befann sig och varifrån den hade kommit in i hans tankar. När han kom hem var marsvinet som väntat dött, och det visade sig också att det hade dött exakt vid den tid-

punkt då han hade sett det i sina tankar. Marsvinet hade fram till dess varit den varelse som stått honom närmast, och han tolkade dess död som ett tecken på en övergång. Nu, vid nästan sexton års ålder, var det dags att påbörja det stora arbetet och bli människa. Att vara homosexuell var uppenbarligen inte förenligt med att ha ett marsvin som husdjur. Nu, efter att ha kommit ut som gay, handlade det om att bli ett med Leonard. Det var mycket mer betydelsefullt än det steg han hade tagit fyra-fem år tidigare när han gick in i människans värld. Då hade han ännu inte insett att detta steg bara var början på en mycket lång resa som i slutändan skulle leda honom till människosläktet, om än som något som alltid skulle förbli främmande.

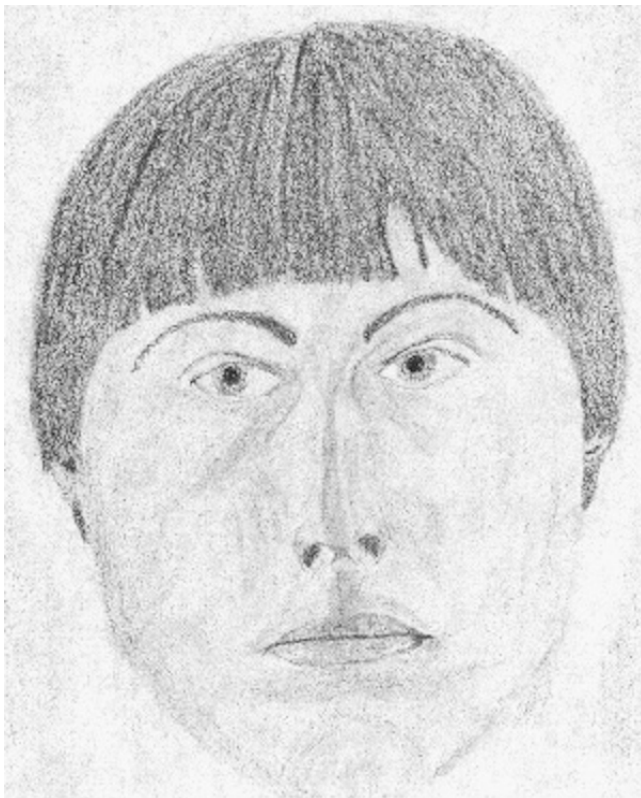
Ända sedan han kom ut som homosexuell kunde han inte sluta tänka på att berätta för Leonard om det, särskilt om hans tillgivenhet för honom. Men något höll honom tillbaka. Han berättade för många människor om sin homosexualitet, som - åtminstone enligt hans föräldrars berättelser - blev byns stora samtalsämne. Leonard visade dock ingen reaktion, trots att han borde ha vetat det - alla i skolan visste det. Några månader efter att han kommit ut skrev han till och med om det i skoltidningen. Men Leonard reagerade inte. Mötena med honom förblev behagligt familjära, avslappnade och oförpliktigande. De pratade väldigt lite och kände istället på varandra, han Leonards känslor och Leonard hans, det var han säker på. Under åren som följde hände det vid några tillfällen att Leonard rörde vid honom, kramade honom eller till och med höll om honom. Detta var utan tvekan höjdpunkterna i den överkliga relation han hade med honom. Men han hade aldrig berättat för Leonard om sina känslor för honom eller om den roll han spelade i hans liv, inte ens när han flera år senare bestämde sig för att avsluta denna virtuella relation. Istället hade han skrivit brev till Leonard i ett chiffer som han hade uppfunnit speciellt för detta ändamål. Brev som han noggrant hade gömt undan och aldrig visat för någon; han hade aldrig läst dem ens efter att ha skrivit dem. Men likväl hade han bit för bit tagit Leonard till sig, känt mer och mer av Leonards känslor, tänkt Leonards tankar, rört sig som Leonard; på sätt och vis hade han faktiskt blivit Leonard. Det mest imponerande - så här i efterhand - var att han radikalt hade förändrat sin relation till idrotten. Medan han alltid hade varit överlägset sämst på idrott i skolan och hatat ämnet som ingenting annat i världen, blev han i slutet av sin fantasirelation en tävlingsidrottare - precis som Leonard var.

Han blev faktiskt någon genom Leonard. Även om han blev en främling för sig själv igen efter den virtuella separationen från denna mycket speciella pojke, så var grunden lagd för hans fortsatta väg in i människornas värld. Han hade oåterkalleligen blivit någon. Detta märktes särskilt i det faktum att det under en lång tid efter Leonard inte fanns någon vars känslor han kunde känna och vars tankar han kunde tränga in i. Innan han bytte värld, vilket han hade gjort vid elva eller tolv års ålder, levde han inte med tanken att dessa varelser runt omkring honom var människor som han själv, åtminstone inte några av dem. Han var helt ensam, den enda av sin sort. En ensamhet som han först efter förändringen insåg. Han observerade något hos de andra människorna som var helt främmande för honom och som han senare identifierade som en varelse. Till en början var det bara något fascinerande märkligt, men efter ett tag fick det en enorm betydelse när han insåg att denna skillnad var orsaken till den isolering han levde i. Han kom till slutsatsen att denna varelse måste finnas i en annan person som kunde dela den med honom. Det måste finnas män-

niskor mellan vilka det inte fanns något som skilde dem åt; det var det enda sätt på vilket han kunde tolka människovärlden. I slutändan kunde hans teori varken motbevisas eller bevisas, men det blev allt tydligare att han var den ende för vilken den verkade trovärdig. Men det spelade ingen roll, för han hade lärt känna Leonard, med vilken han levde just den här typen av separation. Efter att förhållandet med Leonard hade upphört var han tvungen att dra slutsatsen att det fanns en grundläggande gräns mellan människor som i princip alltid skulle förbli oöverstiglig. Priset för att selektivt övervinna denna gräns, som han hade upplevt med Leonard, var att förlora realiteten i förhållandet. Han misslyckades på grund av detta. Ändå ledde denna relation uppenbarligen till att han blev någon och - kanske - att han kom närmare människor som ett resultat av detta. Det som också fanns kvar efter Leonard var dock en djup längtan efter att fullborda sig själv i en annan person, vilket skulle driva honom genom livet som en central motivation under många år framöver.

Det fanns ett mycket slående samband mellan den grad av att vara någon som han kunde förverkliga för sig själv och den grad av mänsklighet som han möttes med. Ju mer han blev någon, desto mer blev han accepterad i sin mänsklighet, om än som någon konstig, vilket han utan tvekan var som tonåring. Innan han blev någon kunde man reta honom, knuffa honom och till och med slå honom, man kunde prata om honom utan att prata med honom, trots att han var närvarande och lyssnade. Man kunde ignorera honom, bara gå iväg och låta honom sitta någonstans, allt det där som man slutade göra när han blev någon. Denna utveckling var tydlig redan när han började imitera Florian och fortsatte i takt med att han blev mer och mer Leonard. Att han var någon skulle naturligtvis alltid förbli otillräckligt, inte bara för att problemet med namnet inte kunde lösas ordentligt; han ändrade det ju så att han hade ett riktigt namn, men inte längre med sju bokstäver. Det han blev var i vissa avseenden ett plagiat, men det räckte för att han skulle bli igenkänd av samhället. Det räckte inte för att häva hans isolering, men han hade tagit stora steg framåt i sin förmänskligande.

Det är märkligt att det, trots att det finns så många människor, inte finns några instruktioner någonstans om exakt hur man blir människa. Ännu märkligare är det att hans improvisation på detta område faktiskt fungerade - om än bara delvis.

Ett självporträtt som blyertsteckning från 1979

Den mest uppenbara förändringen i samband med att han blev någon var hur han uppfattade sig själv. Som tonåring kände han sig alltid konstig när han såg sig själv i spegeln eller hörde sin röst. Inte nog med att det såg ut och lät konstigt, det var inte honom han såg eller hörde. Det såg annorlunda ut än vad han såg när han såg sig själv i sitt sinne eller genom Leonards ögon. Inte så annorlunda att han kunde beskriva exakt hur det var annorlunda, men ändå tydligt annorlunda. Även om det såg ut som det alltid gjorde när han såg sig själv i spegeln, kändes det annorlunda. När han hörde sin röst genom Leonards öron, till exempel, lät den likadan, men den var helt annorlunda. Ena gången tillhörde den honom, andra gången gjorde den inte det, som om något främmande lät ur honom. I sin barndom och ungdom såg han ofta sig själv i sina tankar utifrån; inte bara i drömmar utan också när han var vaken. Ibland tittade han på sig själv mycket noga. Som ett resultat märkte han att han såg annorlunda ut än han gjorde i spegeln. Han kunde inte minnas att han någonsin hade sett sig själv i spegeln som barn - före världsomvälvningen. Kunde det vara så att han inte hade sett något i spegeln på den tiden, att det inte fanns någon spegelbild av honom alls? Med tiden, det vill säga när han blev Leonard, förändrades hans spegelbild och hans röst. De liknade det Leonard hade sett och hört och blev mer och mer bekanta för honom. Till slut kändes det inte längre alls konstigt att se sig själv i spegeln eller höra sin röst.

Sedan sin ungdom har han haft en portfölj med några teckningar som han gjorde som tonåring. Där finns också ett självporträtt som han målade när han var sjutton år gammal. Det ser märkligt perspektivförvrängt ut, men tillräckligt exakt för att han ska kunna känna igen sig själv. Vid något tillfälle, när han redan var över trettio år gammal, upptäckte han att pärmen till den här mappen hade öppnats en gång och tejpats igen. Det hade uppenbarligen använts som ett hemligt fack, vilket också förklarade varför det var så tjockt. Han öppnade försiktigt kuvertet där det hade tejpats igen och drog ut en liten hög med lösa ark. De var alla tätt märkta med en märklig skrift. Det var först när han såg dessa ark som han kom ihåg breven som han hade skrivit till Leonard i chiffer. Eftersom alla breven började med sekvensen "Till Leonard" följt av datumet var det inte svårt att tyda skriften. Detta berodde främst på att allt fler minnen av att skriva breven och utveckla chiffret gradvis kom tillbaka till honom när han arbetade med dessa brev. När han till slut började översätta bokstäverna till "normal" latinsk skrift, rös han till när bokstäverna dök upp i ett välbekant typsnitt. Minnet av tiden med Leonard hade redan blivit mycket blekt och uppenbarade sig plötsligt igen med en kraft som skrämde honom. För hans inre framträdde en scen där Leonard hade fått sitt latinprov och satt orörlig medan läraren i segerpose meddelade att ett F i latin nu var oundvikligt. Han kunde känna Leonards tårar på sina kinder.

Texterna föreföll honom mycket banala, men de fick honom att minnas en bit av sitt förflutna. Han tyckte att det var svårt att pussla ihop fragmenten av sina minnen till en helhet som sedan kunde bilda hans biografi. I grund och botten var detta en långdragen, analytisk uppgift, som att sätta ihop en bild av pusselbitar med den extra svårigheten att bitarna inte är kompletta. Långt innan han insåg detta arbetade han redan med inslag, mestadels i form av texter men också bilder, som han alltid hade daterat i sin ungdom. Dessa inslag var sedan som biljetter till en film som utgjorde en del av hans biografi. Leonards osända kärleksbrev är, med några få undantag, de tidigaste inslag han har. Hans minnen av tiden

före Leonard bleknar därför snabbt. Tiden för världsomvälvningen, då han var omkring elva eller tolv år gammal, framstår återigen som en verklig barriär: minnena från tiden dessförinnan är mycket fragmentariska, sällsynta och framför allt abstrakta. Bilden av pojken på stenhögen, som visar honom snett ovanifrån, är ett undantag, som ett sjömärke i ett hav av likgiltighet. Den markerar ett ögonblick av förtätning, som det finns flera av i hans biografi, till exempel det ögonblick då han för första gången blev medveten om Leonard.

Den där latinlektionen i slutet av åttonde klass, när han såg tårarna rinna över Leonards ansikte, var utan tvekan ett sådant ögonblick då många delar av hans liv sammanföll. Vid sådana tillfällen, det kan inte ha varit på något annat sätt, måste han ha insett mycket fundamentala saker. De var som uppenbarelser som kom till honom. Precis som när han såg sig själv sitta på en hög med kullerstenar och gråta. Han måste ha varit fyra eller fem år gammal vid den tiden. I det här minnet ser han sig själv snett ovanifrån, på ungefär två meters avstånd, och han ser tårar rinna nerför kinderna. Men han känner ingenting, till skillnad från Leonards tårar, som han fortfarande kan känna efter så många år. Han kan inte känna pojkens tårar på stenhögen - pojken kände dem förmodligen inte heller i sitt minne; det fanns inga sådana känslor i hans värld. Han såg bara tårarna, utifrån, som han såg sig själv utifrån, och tänkte förmodligen på vad vattnet som rann från hans ögon betydde.

Det tredje sådana minnet är från en tid några månader efter hans examen från gymnasiet. Han hade under tiden avslutat sitt överkliga förhållande med Leonard, vilket fick honom att inse att det fanns andra fascinerande människor än Leonard. Henning var en av dem, och inte bara för att hans namn hade sju bokstäver och hans ögon var den mest intensiva blå färg han någonsin hade sett. Natten före den där vinterdagen drömde han att Henning kom på besök, satte sig vid hans skrivbord, drog upp en fällkniv ur fickan och öppnade den. Han minns drömmen exakt och den utspelade sig som i slow motion: Henning högg kniven i skrivbordet och han höll handen skyddande mellan skrivbordet och kniven. Att han inte kände någonting när kniven borrar sig igenom hans hand, att Henning förskräckt drog ut den igen och bad om ursäkt för vad han hade gjort. Han kan minnas denna dröm exakt eftersom Henning dagen efter denna dröm faktiskt kom på oväntat besök, vilket var den enda gången någonsin som han hade fått ett sådant oanmält besök. Henning satte sig vid skrivbordet, drog upp sin fällkniv ur fickan och öppnade den. Med skräckblandad förtjusning såg han hur Henning började köra kniven i bordet, men stannade strax före toppen. Kniven knackade lätt på bordet och lämnade ett litet, knappt synligt hål.

Leonard började känna andra varelsers tankar och känslor inom sig. För det mesta var det Leonards tankar, känslor och uppfattningar, men ibland var det andra människors eller till och med djurs, även om det var sällsynt. Bortsett från Leonards tankar kunde han oftast inte känna igen dem - de förblev anonyma. Eftersom han själv aldrig var särskilt benägen att tro på utomfysiska fenomen, försökte han kritiskt granska dessa fenomen med direkt tankeutbyte. Men han hade också upplevelser som inte lämnade något utrymme för tvekl. En av dessa var att han i sitt sinne såg hur Leonard hade varit med om en bilolycka och omedelbart begav sig till den plats han hade sett i sitt sinne. Leonards mamma hade fak-

tiskt varit med om en bilolycka medan Leonard satt i hennes bil. Lyckligtvis hade ingen blivit skadad. Händelsen med Henning och jackkniven var den sista sådana upplevelsen för tillfället. Han hade samma dag bestämt sig för att det skulle bli den sista, eftersom han inte stod ut med att sådana övertramp höll hopp och längtan vid liv inom honom som ändå aldrig skulle uppfyllas. Sedan dess har sådana upplevelser bara inträffat sällan - och mycket sporadiskt. Men den dag då hans skrivbord fick detta oansenliga hål hände något mycket mer betydelsefullt. Han stängde av sig själv och fullbordade därmed sitt "bli någon". Det är inte glasklockans slutenhet som alltid har isolerat och alltid kommer att isolera honom från den mänskliga världen. Det är stängningen av hans egen person, accepterandet av att gränserna för hans egen kropp också är gränserna för det som uppfattas som "jag". Och att dessa gränser endast kan upphävas i mycket speciella situationer, eftersom upphävandet av dessa gränser alltid innebär en brytning med verkligheten. Det var inte att vara någon som han hade önskat sig som tonåring, särskilt inte eftersom det inte ledde honom ut ur hans isolering. Tvärtom gjorde det än en gång klart för honom att det inte fanns något annat kvar än att acceptera denna isolering.

Plötsligt är det tyst. De två gamla kvinnornas röster tystnar, även om deras munnar fortfarande rör sig som om någon hade stängt av ljudet. Påfågeln rör sig som i slow motion, viker ihop sina vingar och slutar flaxa. Han ser in i hennes ögon och hon ser tillbaka; samtidigt som de fixerar varandras blickar skiftar de perspektiv. Han ser sig själv genom hennes ögon och hon ser honom genom sina. Det är helt tyst i detta ögonblick och han känner vibrationerna i luften som skapas av de två kvinnornas munnar utan att höra dem. Han stirrar in i sina ögon med påfågeln blick och känner i sina tankar hur påfågeln ser genom honom in i hennes ögon. Så småningom tar hon bort blicken från hans ögon, men medan han går vidare fortsätter han att se sig själv genom hennes ögon. Han lägger också märke till hur påfågeln lutar på huvudet och sedan släpper honom helt för att försvinna in i buskarna i närheten. Hans blick återvänder till honom och talet återvänder till hans tankar - tillsammans med de två kvinnornas röster.

Kommunikation utan språk är en mycket direkt kommunikation, en kommunikation som helt enkelt ignorerar jagets gränser och istället minns den stora bilden som förbinder allt - oavsett om det vill vara förbundet eller inte. Utan språk finns det faktiskt ingenting som någon skulle kunna vara, det finns inte den gräns som skulle vara nödvändig för detta, egots kant. Att vara mållös innebär att vara någonlös. Det rum där det språklösa sinnet lever är uppenbarligen helt annorlunda än det euklidiska rum som förmedlas till oss genom synen. Detta rum känner inga kanter, precis som det inte känner någon samtidighet som identifierar delar av det som fasta platser. Varje del av det är överallt och ingenstans på samma gång och därför inte precis det som kännetecknar en individ, odelbar. Det är därför han, bortom språket, kan byta perspektiv med påfågeln. När han tänker på det kommer han att tänka på zen-ordspråket "Jag är en del av universum, universum är i mig". Detta ordspråk beskriver rymden ganska väl eftersom den presenterar sig bortom språkligt tänkande.

Språket isolerar genom att identifiera delar och områden av det som uppfattas. Det isolerar talarna och förvandlar dem därmed till individer som inte längre kan utbyta perspektiv med varandra. Kanske är ett språk nödvändigt för att överbrygga den klyfta mellan män-

niskor som det tidigare har öppnat genom att separera varelser till individer. Språket skulle i så fall vara det som skiljer människan från andra levande varelser, som denna påfågel, och därmed förbinder dem med varandra - på ett annat, indirekt sätt. Men det skulle också vara det som gör hans isolering ogenomtränglig på ett subtilt och svårgenomskådligt sätt. Hans ungdoms längtan efter att kunna kommunicera med en människa på samma sätt som han just har kommunicerat med fågeln misslyckas på grund av det språkliga tänkan-
dets topologi.

*Ett självporträtt som akvarell
från år 2012*

"Man kan inte vara den man är" är en fras som ofta har slagit honom. Han var i början av trettioårsåldern när en bekant till honom yttrade den, bara några veckor efter det att han hade återupptäckt sina hemligt skrivna kärleksbrev. Det var det budskapet hans föräldrar hade gett honom som barn. Den sjuka, svaga, högkänsliga och drömmande pojken som stängde av sig från allt och inte ens klarade inträdesprovet till skolan - trots att han redan kunde läsa och skriva och räkna grundläggande matematik. Det var uppenbart att "något var fel" med honom, men hans föräldrar kunde inte tillåta sig att få ett handikappat barn. Han hade varit alltför viktig i deras liv, som bärare av deras längtan och smärta. De kämpade för honom mot en fientlig omgivning som inte alls intresserade honom, och de kämpade också för hans plats i den vanliga skolan och i en normalitet som var främmande och skrämmande för honom, "Vårt barn är inte handikappat". Men han ville inte alls vara normal, han ville inte ha någon kontakt med den här världen, han ville bara vara för sig själv och lämnas i fred.

Detta stod naturligtvis i stark kontrast till de förväntningar hans föräldrar hade på honom. De ville definitivt inte ha ett barn som inte gillade att bli rörd vid, som inte gillade att leka med andra barn och som föredrog att tillbringa sina dagar med att springa runt ensam i skogen eller på fälten eller krypa in i mörka, smala grottor som han hade byggt speciellt för detta ändamål. De fick vänta för länge på att det till slut skulle fungera med avkomman, sju

år trots allt; de investerade också för mycket för ett barn som hade fötts dödssjukt och som hade dragit all uppmärksamhet till sig själv och sin sjukdom under de första åren. Inte för ett barn som varken ville eller kunde älska sina föräldrar och återgälda deras kärlek; inte för ett barn som levde i en autistisk värld och förnekade sig själv allt mänskligt. Denna diskrepans förvärrades utan tvekan av att hans mor som tonåring under andra världskriget hade upplevt saker som var för hemska för att hon skulle kunna bearbeta dem. Istället hade hon placerat dem i en relation med ett barn som, liksom hennes syskon och föräldrar som hon hade förlorat i kriget, berövade henne den kärlek hon behövde för att leva. Tyngden av denna olyckliga historia skulle ha krossat honom om han inte hade varit immun mot sådana överföringar som en autistisk person. Men han var immun, precis som han var immun mot den kärlek hans föräldrar visade honom. Men den här bördan, det tryck som otvetydigt hotade honom med oerhörda skuld känslor om han levde som han var, ett autistiskt barn, det trycket fanns fortfarande kvar. Det var kanske en av de få delar av verkligheten som verkligen nådde fram till honom då, i hans barndom. Det var förmodligen detta tryck från hans föräldrar som förvisade honom till människornas värld, där han sedan fann sig själv främmande och ofullständig. Fullständigt vanställd, så att han inte kunde känna igen sig själv, varken i ansiktet eller i rösten. Han fick inte vara den han var och den han ville vara på samma gång. Han fick inte stanna kvar i sin kokong, i sitt paradiset av klar, skimrande is. Som barn ville han aldrig utvecklas och aldrig bli människa, han tvingades till det. Så var det bara.

Men det är inte allt, det är en aspekt av början på hans odysse genom människovärlden, en av flera. En annan aspekt är att han stötte på något som han tidigare hade trott var omöjligt. Hans minnen av det är mycket dimmiga, så han kan inte fastställa den exakta tidpunkten för detta möte; det var när han var omkring elva eller tolv år gammal. Vad han hade mött var en pojke som måste ha varit två eller tre år äldre än han själv, åtminstone enligt hans minnen. En av de där varelserna som verkade ganska konstiga för honom och vars sällskap han hade tenderat att undvika. Han minns mycket väl att det måste ha varit något med den här pojken som drog till sig hans uppmärksamhet; han kan inte säga exakt vad det var - det måste i alla fall ha varit något blått. I sitt minne lägger han märke till att pojkens kontur är exakt densamma som den kontur han minns av sig själv sittande på kullerstenhögen. I denna kusliga, märkliga värld av människor dök det plötsligt upp något som var likt honom, eller åtminstone hade egenskapen att vara likt honom. Han hade talat till denna pojke och fått ett svar. Han minns inte vad de hade sagt; kanske hade han frågat vad han hette och pojken hade gett honom ett namn med sju bokstäver, Vincent kanske, eller Mathias eller möjligen hans eget namn, som också bestod av sju bokstäver. I vilket fall som helst kan han inte minnas att han någonsin träffade honom igen.

Det var definitivt ett möte som hade stannat kvar hos honom. Det var som en malström som drog in honom i människornas värld och skickade ut honom på en väg som likt en labyrinth inte gav honom någon möjlighet att återvända. Det han hade upplevt där var möjligheten att inte vara ensam i världen trots allt, och därmed också möjligheten att övervinna sin isolering. Inte mer än en möjlighet, men tillräckligt för att övertyga honom om att lämna sin bekanta men isolerade värld. I slutändan förblir detta löfte ouppfyllt, helt enkelt därför att det i grunden är omöjligt att uppfylla. Han är alltför djupt fäst vid sin isolering, dess roll i

hans liv är alltför central; den är en väsentlig del av honom. På sätt och vis är hans isolering ett skydd för den skatt han bär inom sig, nämligen att han som världsförbättrare bär två världar inom sig som inte kunde vara mer olika än de är. Två världar som bokstavligen är uteslutande långt ifrån varandra och olika. Det var inte så länge sedan han upptäckte detta samband. Denna rikedom, som är direkt kopplad till hans upplevelse av isolering, har förblivit dold för honom alldeles för länge.

Bildkreditering

Zeichnung: „Vielfaches ich“

Hajo Seng, 1987

Bleistiftzeichnung: Selbstportrait

Hajo Seng, 1979

Aquarell: Selbstporträt

Hajo Seng 2012; in Kristin Behrmann, Hajo Seng: „Tomaten gehören nicht auf die Augen“, Papierfresserchens MTM-Verlag, 2013

Teckning: "Flera jag"

Hajo Seng, 1987

Blyertsteckning: Självporträtt

Hajo Seng, 1979

Akvarell: Självporträtt

Hajo Seng 2012; i Kristin Behrmann, Hajo Seng: "Tomater hör inte hemma på ögonen", Papierfresserchens MTM-förlag, 2013

Kontakt: hajo.seng@autsocial.de

Websidan: <https://hajoseng.de>